

משרד החינוך
מדינת ישראל

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה שנת הלימודים תשפ"ז

"חלונות חדרי הכיתה תמיד פונים אל העתיד" - יהודה עמיחי

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

תוכן עניינים

3	רקע.....
4	חדש בארגון הלמידה.....
4	קווים מנחים לארגון הלמידה.....
5	עיקרי הגמישות.....
5	פירוט רכיבי הגמישות.....
10	הנחיות לחלוקת השעות.....
12	חלוקת שעות הלימוד.....
12	חלוקת השעות במתווה בגרות – ממלכתי-יהודי.....
13	חלוקת השעות במתווה בגרות – ממלכתי-דתי.....
14	חלוקת השעות במתווה בגרות – חרדי.....
15	חלוקת השעות במתווה בגרות – ממלכתי-ערבי/בדואי.....
16	חלוקת השעות במתווה בגרות –דרוזי/ צ'רקסי.....
19	דגשים בארגון הלמידה לאוכלוסיות מיוחדות.....
20	שגרת למידה בחירום.....
22	תוכניות.....
26	מפת המשאבים.....
26	א. גפ"ן- גמישות פדגוגית ניהולית- גפ"ן, פל"ג
28	ב. פיתוח מקצועי.....

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

רקע

בשנת הלימודים תשפ"ז פעלה מערכת החינוך לשימור שגרת למידה מיטבית בצל מצב החירום. בתי הספר והצוותים החינוכיים היוו עוגן יציב עבור באי בית הספר וניתן דגש לטיפול החוסן האישי והקהילתי.

בשנת הלימודים תשפ"ז יפעלו בתי הספר להרחבה ולהעמקת המענים הדיפרנציאליים לכלל באי בית הספר ולפיתוח מיומנויות המאה ה-21 מתוך מחויבות לשיפור איכות ההוראה והלמידה, לקידום הישגים לימודיים וחברתיים ולחיזוק החוסן.

תהליכים אלה מתורגמים לעשייה חינוכית יום-יומית בחטיבה העליונה.

החטיבה העליונה היא שלב חינוך מכריע המהווה שער כניסה לעולם המבוגרים וציר מרכזי למוכנות הבוגרים להשתלבות מיטבית בשירות הצבאי והלאומי, באקדמיה ובעולם העבודה המשתנה. ייעודה המרכזי של החטיבה הוא לעצב דור של בוגרות ובוגרים פעילים, עצמאיים ובעלי זהות מגובשת, המצויידים בחוסן רגשי, בהשכלה רחבה ובתחושת אחריות עמוקה לחברה הישראלית. זאת מתוך מוכנות למילוי תפקידים משמעותיים ומנהיגותיים במסירות ובמעורבות אזרחית פעילה.

מסמך זה מרכז עבור מנהלי בתי הספר בחטיבה העליונה את הקווים המנחים, את העקרונות, את התוכניות ואת המשאבים הפדגוגיים הרלוונטיים לארגון הלמידה. המסמך מציג את מרחב הגמישות הניהולית והפדגוגית העומד לרשותם מתוך ראייה חינוכית הוליסטית התואמת את מטרות מערכת החינוך ואת יעדיה. מטרות אלה מכוונות לקידום מיומנויות, ערכים והישגי הלומדים בהיבטים לימודיים, רגשיים, חברתיים וערכיים תוך מתן מענים דיפרנציאליים מותאמים אישית לכל לומד.

הגמישות התקציבית בתוכנית גפ"ן (הפל"ג בחינוך המיוחד) והגמישות הפדגוגית הבאה לידי ביטוי, בין היתר, במסמך ארגון הלמידה, משלימות זו את זו. ביחד הן מקדמות את יכולות בתי הספר להתאים את המשאבים לצורכי התלמידים באופן מיטבי ולממש את יעדי החינוך בשגרה ובעת חירום.

לנוחיותכם הוספנו אייקונים במסמך לסימון:

תוכן חדש

תוכן מתחדש

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

מה חדש בארגון הלמידה?

להלן נושא שיורחב בתשפ"ז:

- **למידה דיגיטאלית** - תלמידי שכבת כיתות י' ו-יב' יתנסו בלמידה דיגיטאלית, בהיקף של שעותיים שבועיות, ובסך הכול כ-60 שעות שנתיות, במקצועות הליבה.

קווים מנחים לארגון הלמידה

1. משרד החינוך הגדיר את ההיבטים הבאים:

- א. מטרות התכנית האסטרטגית ויעדיה
 - ב. תפיסת הלמידה המתחדשת - ידע, מיומנויות ערכים
 - ג. תוכנית הלימודים בתחומי הדעת בשגרה ובחירום.
 - ד. מסגרת השעות המארגנת (המוצגת בטבלאות בפרק 6) המציגה את חובת הזכאות שבה על הבוגרים לעמוד לצורך קבלת תעודת בגרות.
2. קיימת שונות גדולה בין בתי הספר, הקהילות והתלמידים, ולפיכך נדרשים התייחסות דיפרנציאלית ומתן מענים מותאמים. למנהלים היכרות מעמיקה עם צורכי בית הספר ויכולת לייצר מענים רלוונטיים תוך מימוש הגמישות באופן מיטבי.
 3. הגמישות הפדגוגית-ניהולית (גפ"ן, ופל"ג במסגרות החינוך המיוחד) הניתנת למנהל בית הספר מאפשרת לתכנן את הלמידה ולארגנה בצורה גמישה ויעילה, תוך התאמה מיטבית לצרכים הייחודיים של קהילת ביה"ס ולקידום מהלכים חינוכיים דיפרנציאליים. גמישות זו הנתמכת בתקציבי גפ"ן, מאפשרת הקצאה מושכלת של משאבים למימוש התוכניות.
 4. נוכח המציאות המורכבת בשנים תשפ"ד-תשפ"ו, עומדת לנגד עינינו החשיבות שבשימור השלומות (Well-being) של כלל באי בית הספר. דגש זה ימשיך להיות מוטמע דרך שילוב מיומנויות רגשיות-חברתיות בתחומי הדעת, הקצאת שעות ייעודיות ל"כישורי חיים" (תוכנית הכ"חות שבדרך) וחיזוק החוסן והרווחה הנפשית של קהילת בית הספר – תלמידים וצוותי חינוך כאחד.

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

עיקרי הגמישות

הגמישות הפדגוגית ניהולית באה לידי ביטוי בהיבטים הבאים:

- בחירת מועדי היבחנות
- ארגון מרחבי הלמידה
- ארגון זמן הלמידה
- אופן שילוב תוכניות למידה והערכה לבגרות

הגמישות ושיקול הדעת בהיבטים אלו יינתנו באופן שווה לכל בתי הספר – רמת הליווי והפיקוח תהיה דיפרנציאלית כמפורט בהמשך מסמך זה.

פירוט רכיבי הגמישות

1. מועדי ההיבחנות

מועדי ההיבחנות נפרשים במתכונת המאפשרת למנהלי בתי הספר גמישות רחבה לארגון הלמידה בחטיבה העליונה בראייה תלת שנתית, כמו גם חלוקה יעילה של העומס הלימודי לאורך השנה בהתאם לצורכי בית הספר. הגמישות מאפשרת תכנון הזדמנויות נוספות לבחינה חוזרת לצורך שיפור ציון ושילוב תוכניות חברתיות.

- גם בשנה הנוכחית, במסגרת תוכנית הבגרות הגמישה (מתווה חדש) במקצועות מורשת, חברה ורוח בכפוף לבחירת ביה"ס, כל התלמידים (נבחנים אינטרניים) יוכלו להיבחן ב-35% מהיקף הלימוד במועד קיץ של כיתה י'. עם זאת יש להקפיד על כך שבמקצועות של 2 יח"ל יהיה משך הלמידה במקצוע שנה וחצי לפחות.

- בכפוף להשלמת הלמידה, גם בשנה הנוכחית תלמידי כיתות י"א וי"ב יהיו רשאים לגשת לכלל השאלונים המתקיימים במועד חורף, למעט שאלוני שפה דבורה באנגלית, בעברית לערבים ובעברית לדרוזים שבהם ניתן להיבחן החל ממועד חורף של כיתה י"ב בלבד. עם זאת, נבהיר כי לא ניתן לסיים ללמוד ולהיבחן במקצועות מתמטיקה ואנגלית ברמת 4-5 יח"ל במועד בחינה אחד (כלומר, יש לפצל ולהיבחן על שאלונים בתחום הדעת בשני מועדים לפחות - למשל חורף י"א וקיץ י"א).

- אוכלוסיות מיוחדות – תלמידי כיתות י' כהגדרתם בחוזר "[אוכלוסיות מיוחדות](#)" יהיו רשאים להיבחן במסגרת מועד קיץ באנגלית בשאלון 16381 ובמתמטיקה בשאלון 35371. בתי ספר ללא הכרה בציונים שנתיים יהיו רשאים להגיש אוכלוסיות מיוחדות גם לשאלון-35172 במתמטיקה.

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

- למידע בנושא בחינת הזכאות להתאמות לימודיות בכפוף לשינוי מועדי היבחנות ראה בפרק: "דגשים, נהלים וכלים למנהלי בתי הספר" (עמוד 24).

2. ארגון הרכב הלומדים

ארגון לומדים המותאם לצרכים ולמטרות נועד לתמוך בצורכי התלמידים, לאפשר סגנונות למידה שונים בקצב אישי יותר. הרכבים שונים של לומדים מאפשרים למידה פרסונלית, מימוש יכולות הפרט והרחבת הזדמנויות הלמידה.

- הרכבי למידה שונים יתמכו במאפייני התכנים הנלמדים ובמטרות ההוראה.
- בחירת ארגון הרכב הלומדים תתחשב בתלמידים השונים בדגש על אוכלוסיות מיוחדות.

3. ארגון מרחבי הלמידה

למידה מתרחשת בכל תחומי העשייה הבית ספרית, בכל מקום ובכל זמן, ועל כן ארגון סביבת הלמידה הוא כלי בידי צוותי החינוך. מרחבי הלמידה מתקיימים בסביבות פורמליות ובלתי פורמליות, במפגשי פנים אל פנים, במעבדות המדעים והטכנולוגיה, בסדנאות האומנויות, באופן מקוון ומשולב דיגיטלי, [בבית הספר הווירטואלי](#), במרחבי למידה חוץ-כיתתיים וחוף בית-ספריים, בקבוצות גיליות ורב-גיליות ועוד. ארגון סביבה בהתאמה לתוכן, ללומדים ולצרכים מאפשר את מימוש יכולות הלומדים, הסרת חסמים, קידום הוגנות ורלוונטיות (תוך הקפדה על כללי הבטיחות ונגישות). ארגון מרחבי הלמידה יותאם למאפייני ההוראה והלמידה ויאפשר התנסויות מגוונות ופיתוח מיומנויות שונות המקדמות לומד עצמאי, למידה שיתופית, אוריינות דיגיטלית ועוד. כמו כן, הלמידה בסביבות מגוונות מטפחת היבטים חברתיים ורגשיים, מעודדת מעורבות, פעילות ותחושת שייכות. כמו גם תורמת לעידוד אורח חיים בריא ובטוח המבוסס על מודעות, אחריות ובחירה מושכלת. למנהל בית הספר ולצוותו ניתנת הגמישות לפתח ולהתאים את מרחבי הלמידה ליעדי בית הספר וצרכיו.

החל משנת הלימודים תשפ"ז תתקיים למידה דיגיטלית בדגש על מקצועות הליבה בהיקף של שעתיים שבועיות, ובסך הכול כ־60 שעות במהלך שנת הלימודים. השעתיים השבועיות תשולבנה באחד או יותר מתחומי הדעת בהתאם לבחירת בית הספר. בית הספר יציג את התוכנית לשילוב הלמידה הדיגיטלית למפקח בית הספר בוועדה המלווה ויקבל אישורו ליישומה.

מודלים מוצעים לארגון למידה משולבת דיגיטלית

הלמידה תתבצע בסביבה [מקוונת דיגיטלית](#) ותדווח במערכת התל"פ כיחידת הוראה מקוונת.

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

4. ארגון זמן למידה

יש לקיים את שעות הלמידה על פי מערכת השעות שנקבעה באופן רציף וסדיר ולהקפיד לא לבטל שיעורים לצורך אירועים פדגוגיים כמו: ישיבות, אספות הורים, מועצות פדגוגיות, ועדות מקצועיות.

חוזר מנכ"ל: שעות הפעילות במוסדות החינוך הרשמי של מדינת ישראל.

להלן דגשים לארגון הלמידה וההערכה:

- גמישות בפריסת הלמידה וההערכה בחטיבה העליונה בראייה תלת-שנתית.
- זמן הלמידה ואופניה יעמדו בהלימה למטרות ההוראה, למאפייני התכנים, למאפייני הלומדים וליחס הראוי בין הנושאים הנבחרים לבין תהליכי הערכה.
- התאמה בין מספר שעות הלימוד והיקף החומר לבין אירועי ההערכה לאורך שנות הלימודים בהלימה למאפייני הגיל בחטיבה העליונה ולאוכלוסיית הלומדים. (בית הספר נדרש לתת את מלוא השעות על פי מספר יחידות הלימוד כמפורט בפרק 5).
- רציפות למידה שבועית: יש לשאוף לרציפות מרבית בהוראת כל מקצוע. עדיפות תינתן לשיעורים כפולים על פני שיעורים בודדים במטרה ליצור רצף לימוד קוהרנטי ומעמיק, בעיקר במשימות הערכה חלופית ולשם תהליך למידה מיטבי. התבוננות על כלל אירועי ההערכה הפנימיים והחיצוניים ופריסה מיטבית שלהם במועדי חורף וקיץ מתוך התחשבות בכמות אירועי ההערכה מנקודות המבט של התלמידים ושל המורים.
- עידוד התלמידים לבחירת הרכבי למידה המובילים לתעודת בגרות ברמות לימוד גבוהות (עמידה בסף אקדמי, מצטייני משרד החינוך ובגרוטק).
- תוכנית ההיבחנות תוצג בוועדה המלווה ותאושר בחתימת מפקח.

5. גמישות באופן שילוב תוכניות למידה והערכה לבגרות

5.1 למנהל בית הספר ניתנת גמישות באופן שילוב תוכניות למידה והערכה לבגרות במערך הבית ספרי המותאם לחזון, לכוחות ולמשאבים של בית הספר.

1. "תוכנית הבגרויות הגמישה" - במקצועות רוח, חברה ומורשת. תוכנית המאפשרת מרחב חדש של בחירה ושל התאמת תהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה לתלמידים ולצוותי החינוך תוך היבחנות עדכנית לצד פיתוח מיומנויות. לבית הספר עומדת הבחירה ללמד ולהיבחן ב"מתווה החדש" - הבגרות הגמישה או ללמד ולהיבחן במקצועות אלה במסגרת ה"מתווה הישן" (70%/30%).

הצעות למודלים לארגון הלמידה

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

2. **"סמסטר ראשון בתיכון"** - תוכנית המאפשרת לכל תלמיד ללמוד קורס אקדמי, משולב דיגיטלי,

ללא עלות. התוכנית משמשת גשר בין התיכון לאקדמיה ותזכה בנקודות אקדמיות את התלמיד העומד בכלל התנאים. בשנה"ל תשפ"ז יבחר מנהל בית הספר קבוצה או שתי קבוצות של תלמידים שיצטרפו לתוכנית "סמסטר ראשון בתיכון". מנהל בית ספר שאינו יכול לקיים תוכנית זו מסיבה כלשהי, יפנה בכתב למפקח בית הספר לאישור בקשה לא להפעיל את התוכנית.

להמשך הרחבה על התוכנית

• בית הספר יוכל להציע לתלמידים אשר יסיימו את הקורס האקדמי בציון 85 ומעלה להצטרף לתוכנית "אקדמיה בתיכון" המיועדת לתלמידים מצטיינים. להרחבה על תוכנית "אקדמיה בתיכון".

3. **נתיב דיגיטלי** - נתיב ממיר בגרות דיגיטלי - במקצועות ההומניסטיים: אזרחות בכל המגזרים, ספרות ממלכתי וממ"ד, היסטוריה ממלכתי וממ"ד ועברית בממלכתי בית הספר המעוניין בכך, יוכלו ללמוד במסלול משולב דיגיטלי, במסגרתו התלמידים יתנסו בלמידה עצמאית בהכוונת המורה ויבצעו משימות במערכות מקוונות. (לגבי המקצועות תנ"ך ממלכתי וממ"ד, תושב"ע ממ"ד, מחשבת ממ"ד ייצא עדכון בהמשך) רצ"ב קול קורא לתשפ"ז.

4. **נתיב מורים שותפי פיתוח (נש"פ)** - נתיב המאפשר לבתי הספר המעוניינים בכך לפתח באופן עצמאי תוכנית הוראה והערכה לבגרות. באמצעות התוכנית תוכל קבוצת איכות מקרב צוות בית הספר להביא לידי ביטוי רוח של יצירתיות, יזמות ומימוש החזון הבית ספרי. להרחבה על התוכנית רצ"ב קול קורא לשנת תשפ"ז

5. **עבודות הגמר המתחדשות** - עבודת הגמר היא עבודת מחקר עצמית, עיונית או עיונית-מעשית שהתלמידים והתלמידות רשאים להגיש למשרד החינוך כחלק מהמשימות לקבלת תעודת בגרות. היקף העבודה חמש יחידות לימוד בתחום הדעת שבו היא נכתבת. משנת תשפ"ו הבגרות החיצונית בעבודות הגמר כוללת **בחינה פנים אל פנים** שבה יציגו כל תלמיד ותלמידה פרזנטציה ויקיימו שיחת הגנה עם המעריך קורא העבודה, זאת בנוסף להגשת העבודה הכתובה. לומדה מקיפה לתלמידים מגישי עבודות הגמר זמינה בבית-הספר הוירטואלי (לאחר הזדהות). ערכה לרכזים ומנחים זמינה בפורטל עבודות הגמר, ראו כאן.

6. **תוכניות ייחודיות** - תוכנית לימודים ייחודית היא תוכנית לבגרות שבית ספר יוזם ומפתח בעצמו או בשיתוף עם גורם חיצוני. תוכנית לימודים ייחודית מאפשרת למורים בחטיבה העליונה לפתח וללמד תוכנית לימודים בתחום שאותו הם מעוניינים לפתח בבית הספר ולבחון את תלמידיהם בבחינת בגרות שנכתבת ונבדקת על-ידיהם. להרחבה

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

7. **"אומנויות בינתחומי"** - מסלול חדש באומנויות - 5 יח"ל מקצוע יסוד + 5 יח"ל

בינתחומי סה"כ 10 יח"ל.

בעשורים האחרונים האקדמיה והעשייה האמנותית בארץ ובעולם פועלים במרחבים בין תחומיים המשלבים צליל, דימוי, תנועה, מרחב, טקסט וטכנולוגיה. המקצוע מיועד לבתי ספר שבהם פועלות לפחות שתי מגמות בתחומי האומנויות (מוזיקה, אומנות חזותית, תיאטרון, מחול, קולנוע ו/או תקשורת) מתוך צורך פדגוגי עדכני להתאים את לימודי האומנויות לעידן הנוכחי. התוכנית משמשת "קומה שנייה" ללימודי המגמות האומנותיות ומציעה חיבור בין דיסציפלינות שונות דרך יצירה, מחקר ופרשנות, פיתוח חשיבה רב-ממדית וחיזוק מיומנויות המאה ה-21. התוכנית נלמדת בצורה פעילה, דיאלוגית וחדשנית בסביבת סטודיו משותפת המשלבת גם ידע תיאורטי וגם התנסות יצירתית כולל שילוב טכנולוגיות ובינה מלאכותית. ההנחיה והתכנון נעשים בשיתוף של לפחות שני מורים משני תחומי אומנויות שונים. אירועי השיא וההצגה הפומבית של פרויקט הגמר יהיו בינתחומיים.

[להרחבה על המקצוע](#). [תוכנית הלימודים](#).

8. שילוב בינה מלאכותית בתהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה

טכנולוגיות בתחום הבינה המלאכותית מייצרות הזדמנויות לשיפור חוויית הלמידה וההוראה וקידום פדגוגיה חדשנית. לבינה מלאכותית יוצרת (במ") בחינוך יש פוטנציאל להתאמה אישית ודינמית של תהליכי הוראה לצרכים ולקצב של כל תלמיד. שילוב בינה מלאכותית בחטיבה העליונה מאפשר הנגשת מידע באופן דיפרנציאלי לאוכלוסיות מגוונות, יצירת חומרי למידה עדכניים, סיוע למורים בהכנת מערכי שיעור ומתן משוב מותאם, מידי ומפורט.

שנת הלימודים תשפ"ז תתאפיין בהמשך הטמעה מושכלת של כלי בינה מלאכותית [ושילוב במ"י בתחומי הדעת](#) במערכת החינוך העל-יסודית. המטרה היא להעשיר את דרכי ההוראה ולהתאימן למיומנויות המאה ה-21. מוסדות החינוך יעודדו שימוש מבוקר בכלי בינה מלאכותית מצד התלמידים לצורך פיתוח חשיבה ביקורתית, יצירתיות ופתרון בעיות מורכבות. יושם דגש על פיתוח מיומנויות אוריינות דיגיטלית ושימוש מושכל ואתי בטכנולוגיות מתקדמות תוך התחשבות [בהנחיות](#) שפורסמו. לרשות צוותי החינוך [מגוון כלים מאושרים](#) המבוססים על בינה מלאכותית, [ופרקטיקות הוראה כלליות](#).

בנוסף, קיימת תוכנית ["מיוחד בבינה"](#) הכוללת את פרקטיקות הבינה המלאכותית בחינוך המיוחד. בהתאם להתפתחויות הטכנולוגיות נדרשת התאמה של שיטות ההערכה. יש לשלב מטלות ביצוע מורכבות המדגישות חשיבה ביקורתית, פתרון בעיות ויצירתיות במקום מטלות המבוססות על שינון וזכירה. מומלץ לפתח מחוונים חדשים המעריכים את יכולת התלמידים להשתמש בכלי בינה

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

מלאכותית באופן יעיל ואתי וליצור פרויקטים המשלבים עבודת צוות והצגת תוצרים מקוריים. צוותי ההוראה יידרשו להכשרה ולפיתוח מקצועי בתחום הבינה המלאכותית (ראו פירוט על הפיתוח המקצועי בסעיף 10 במסמך זה) ובתי ספר יאמצו מדיניות ברורה לגבי השימוש המותר והאסור בכלים אלו במסגרת הלימודים והבחינות

הנחיות לחלוקת השעות

מסגרת השעות המארגנת משקפת את מספר שעות ההוראה ליחידת לימוד.

להלן חלוקת השעות:

- מספר שעות ההוראה של כלל החומר הנלמד ביחידת לימוד אחת מוערך בכ-90 שעות לימוד בכיתה (3 שעות שבועיות לאורך שנת הלימודים).
 - מקצועות ברמה של 5 יח"ל יילמדו בהיקף של 450 שעות לימוד לפחות.
- בכלל:

מקצועות בהיקף 1 יח"ל – 3 ש"ש לכיתה.

מקצועות בהיקף 2 יח"ל – 6 ש"ש לכיתה.

מקצועות בהיקף 3 יח"ל – 9 ש"ש לכיתה.

מקצועות בהיקף 5 יח"ל – 15 ש"ש לכיתה.

מקצועות אנגלית ומתמטיקה מתוקצבים ל-5 ש"ש לשנה לכל רמות הלימוד.

שימוש בתוכנה לניהול פדגוגי (תל"פ)

ניהול פדגוגי מקוון בבתי הספר הוא אמצעי לניהול ולתיעוד תהליכים פדגוגיים בעזרת טכנולוגיה מתקדמת. ניהול זה נועד לאפשר תרבות ארגונית מתוקשבת וניהול אפקטיבי באמצעות נתונים מבוססים ותהליכי תיעוד מידע באופן מאובטח.

ניהול הלמידה כולל פתיחת קבוצות לימוד, תיעוד נתוני נוכחות והתנהגות, ניהול ציונים והערכות, דיווח מהלך השיעור, הפקת דוח יום הורים, הפקת תעודות וניהול מערכת שעות.

השימוש בתוכנה מקדם שקיפות ותקשורת פנים-ארגונית, ניהול, ארגון וזמינות מידע עדכני באופן שוטף. תיעוד המידע השוטף מאפשר לראות תמונה עדכנית ורחבה המשמשת את ביה"ס כבסיס לניתוח נתונים ולקבלת החלטות בהיבטים שונים (הן בלמידה מרחוק הן בלמידה פיזית).

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

בשנת הלימודים התשפ"ז (בדומה לשנה"ל תשפ"ו) יש חובת דיווח במערכת התל"פ לגבי הרכיבים האלה:

- שיבוץ מערכת שעות בית ספרית בתחילת שנת הלימודים, לרבות: הקמת קבוצות למידה, שיוך תלמידים ומורים לקבוצות הלמידה ולמקצועות הלימוד.
- דיווח נוכחות תלמידים - מדי יום ובכל שיעור.
- הגדרת נושא השיעור.
- אופן העברת השיעור (פיזי, מקוון או קולי)
- אישורי הורים

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

חלוקת שעות הלימוד

חובת הזכאות לבגרות

חובת הזכאות לבגרות כוללת את תוכנית ההיבחנות וההערכה. להלן טבלאות הכוללות מידע לכללי הזכאות לתעודת בגרות על פי מגזרים/סוגי פיקוח.

חלוקת השעות במתווה בגרות – ממלכתי-יהודי

מספר יחידות לימוד	תחום דעת	
2 יח"ל	היסטוריה	מקצועות חובה
2 יח"ל	אזרחות	
2 יח"ל	תנ"ך	
2 יח"ל	ספרות	
2 יח"ל	עברית	
לפחות 3 יח"ל	מתמטיקה	מקצועות חובה – היבחנות חיצוניות
לפחות 3 יח"ל (*לסף אוניברסיטאי נדרשות 4 יח"ל)	אנגלית	
מינימום מקצוע מורחב אחד בהיקף 5 יח"ל	כלל מקצועות הבחירה או מקצועות החובה בהיבחנות מורחבת	מקצועות מורחבים
מקצוע אחד בהיקף 1 יח"ל – 90 שעות	מבוא למדעים	מקצועות חובה פנימיים
60 שעות בכל שנת לימוד בתיכון	חינוך גופני	
עמידה בכלל הדרישות, וביניהן מינימום 150 שעות ומעל 180 שעות לקבלת הצטיינות	תוכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית	
שני מקצועות – 30 שעות כל אחד	השכלה כללית	
יש ללמד לפחות 1 ש"ש שיעור חינוך בכל אחת משנות החטיבה העליונה – 15 שעות בכל אחת מהתוכניות	במסגרתן תילמדנה התוכניות: • "הכחות שבדרך" - שפ"י • תוכנית הלימודים החברתית • קהילתית - חינוך חברתי קהילתי מינהל חברה ונוער	שעות חינוך
30 שעות בשנת לימודים אחת - שעה שבועית לכיתה. חובה על פי חוזר מנכ"ל	חינוך תעבורתי	חינוך תעבורתי

הנחיות להקצאת שעות חינוך וחינוך תעבורתי [לכיתות מב"ר](#) (עמוד 31 סעיף 4), ו**כיתות אתגר** (עמוד 41 סעיף 4).

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

חלוקת השעות במתווה בגרות – ממלכתי-דתי

מספר יחידות לימוד	תחום דעת	
2 יח"ל	היסטוריה	מקצועות חובה
2 יח"ל	אזרחות	
3 יח"ל	תנ"ך	
1 יח"ל	ספרות	
1 יח"ל	מחשבת ישראל	
3 יח"ל	תלמוד/תורה שבעל פה	
2 יח"ל	עברית	מקצועות חובה – היבחנות חיצונית
לפחות 3 יח"ל	מתמטיקה	
לפחות 3 יח"ל (*לסף אוניברסיטאי נדרשות 4 יח"ל)	אנגלית	
מינימום מקצוע מורחב אחד בהיקף 5 יח"ל	כלל מקצועות הבחירה או מקצועות החובה בהיבחנות מורחבת	מקצועות מורחבים
מקצוע אחד בהיקף 1 יח"ל – 90 שעות	מבוא למדעים	מקצועות חובה פנימיים
60 שעות בכל שנת לימוד בתיכון	חנ"ג	
עמידה בכלל הדרישות, וביניהן מינימום 150 שעות ומעל 180 שעות לקבלת הצטיינות	תוכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית	
שני מקצועות – 30 שעות כל אחד	השכלה כללית	
יש ללמד לפחות 1 ש"ש שיעור חינוך בכל אחת משנות החטיבה העליונה - 15 שעות כל אחת מהתוכניות	במסגרתן תילמדנה התוכניות: "הכחות שבדרך" - שפ"י - תוכנית הלימודים החברתית קהילתית - חינוך חברתי קהילתי מינהל חברה ונוער	שעות חינוך
30 שעות בשנת לימודים אחת - שעה שבועית לכיתה. חובה על פי חוזר מנכ"ל	חינוך תעבורתי	חינוך תעבורתי

הנחיות להקצאת שעות חינוך וחינוך תעבורתי ([לכיתות מב"ר](#)) (עמוד 13 סעיף 4), ול**לכיתות אתגר** (עמוד 14 סעיף 4)
מומלץ ללמד מקצוע אחד בנושא "תולדות הציונות הדתית" בהיקף של 30 שעות

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

חלוקת השעות במתווה בגרות – חרדי

מספר יחידות לימוד	תחום דעת	
3 יח"ל	תנ"ך	מקצועות חובה
3 יח"ל	יהדות	
2 יח"ל	היסטוריה	
2 יח"ל	אזרחות	
2 יח"ל	ספרות	
2 יח"ל	עברית	מקצועות חובה – היבחנות חיצונית
לפחות 3 יח"ל	מתמטיקה	
לפחות 3 יח"ל (*לסף אוניברסיטאי נדרשות 4 יח"ל)	אנגלית	
מינימום מקצוע מורחב אחד בהיקף 5 יח"ל	כלל מקצועות הבחירה או מקצועות החובה בהיבחנות מורחבת	מקצועות מורחבים
מקצוע אחד בהיקף 1 יח"ל – 90 שעות	מבוא למדעים	מקצועות חובה פנימיים
60 שעות בכל שנת לימוד בתיכון	חינוך גופני	
עמידה בכלל הדרישות, וביניהן מינימום 150 שעות ומעל 180 שעות לקבלת הצטיינות	תוכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית	
שני מקצועות – 30 שעות כל אחד	השכלה כללית	
יש ללמד לפחות 1 ש"ש שיעור חינוך בכל אחת משנות החטיבה העליונה - 15 שעות כל אחת מהתוכניות	במסגרתן תילמדנה התוכניות: • "הכ"חות • שבדרך - שפ"ו • תוכנית הלימודים החברתית קהילתית - חינוך חברתי קהילתי מינהל חברה ונוער	שעות חינוך
30 שעות בשנת לימודים אחת - שעה שבועית לכיתה חובה. על פי חוזר מנכ"ל	חינוך תעבורתי	חינוך תעבורתי

הנחיות להקצאת שעות חינוך וחינוך תעבורתי [לכיתות מב"ר](#) (עמוד 13 סעיף 4), [ולכיתות אתגר](#) (עמוד 14 סעיף 4)
 **סך השעות מחייבות את כל בתי הספר ללא קשר לבחינות החיצוניות.

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

חלוקת השעות במתווה בגרות – ממלכתי-ערבי/בדואי

מספר יחידות לימוד	תחום דעת	
2 יח"ל	היסטוריה	מקצועות חובה
2 יח"ל	אזרחות	
1 יח"ל	דת ומורשת	
3 יח"ל	שפה וספרות עברית לערבים	מקצועות חובה – היבחנות חיצוניות
3 יח"ל	שפה וספרות ערבית	
לפחות 3 יח"ל	מתמטיקה	
לפחות 3 יח"ל (*לסף אוניברסיטאי נדרשות 4 יח"ל)	אנגלית	
מינימום מקצוע מורחב אחד בהיקף 5 יח"ל	כלל מקצועות הבחירה או מקצועות החובה בהיבחנות מורחבת	מקצועות מורחבים
מקצוע אחד בהיקף 1 יח"ל – 90 שעות	מבוא למדעים	מקצועות חובה פנימיים
60 שעות בכל שנת לימוד בתיכון	חינוך גופני	
עמידה בכלל הדרישות, וביניהן מינימום 150 שעות ומעל 180 שעות לקבלת הצטיינות	תוכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית	
שני מקצועות – 30 שעות כל אחד	השכלה כללית	
יש ללמד לפחות 1 ש"ש שיעור חינוך בכל אחת משנות החטיבה העליונה - 15 שעות כל אחת מהתוכניות	במסגרת תילמדנה התוכניות: • "הכ"חות שבדרך" - שפ"י • תוכנית הלימודים החברתית קהילתית _חינוך חברתי קהילתי מינהל חברה ונוער מעגלי חוסן	שעות חינוך
30 שעות בשנת לימודים אחת - שעה שבועית לכיתה. חובה על פי חוזר מנכ"ל	חינוך תעבורתי	חינוך תעבורתי

הנחיות להקצאת שעות חינוך וחינוך תעבורתי [לכיתות מב"ר](#) (עמוד 13 סעיף 4), [ולכיתות אתגר](#) (עמוד 14 סעיף 4) **בתי הספר במסגרת תוכנית ליווי דיפרנציאלי דוקאטי מקבלים שעה שנתית תוספתית לחיזוק העברית הדבורה. יש לשבץ את השעות במערכת לכלל הכיתות בחט"ע מרגע קבלת האישור.

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

חלוקת השעות במתווה בגרות – דרוזי/ צ'רקסי

מספר יחידות לימוד	תחום דעת	
2 יח"ל	היסטוריה	מקצועות חובה
2 יח"ל	אזרחות	
1 יח"ל	דת ומורשת	
3 יח"ל	שפה וספרות ערבית	מקצועות חובה – היבחנות חיצוניות
לפחות 3 יח"ל	מתמטיקה	
לפחות 3 יח"ל (*לספ אוניברסיטאי נדרשות 4 יח"ל)	אנגלית	
3 יח"ל	עברית לדרוזים	
מינימום מקצוע מורחב אחד בהיקף 5 יח"ל	כלל מקצועות הבחירה או מקצועות החובה בהיבחנות מורחבת	מקצועות מורחבים
מקצוע אחד בהיקף 1 יח"ל – 90 שעות	מבוא למדעים	מקצועות חובה פנימיים
60 שעות בכל שנת לימוד בתיכון	חינוך גופני	
עמידה בכלל הדרישות, וביניהן מינימום 150 שעות ומעל 180 שעות לקבלת הצטיינות	תוכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית	
שני מקצועות – 30 שעות כל אחד	השכלה כללית	
יש ללמד לפחות 1 ש"ש שיעור חינוך בכל אחת משנות החטיבה העליונה - 15 שעות כל אחת מהתוכניות: הכוחות שבדרך ותוכנית הלימודים החברתית קהילתית	במסגרת תילמדנה התוכניות: "הכחות" שבדרך - שפ"ו - תוכנית הלימודים החברתית קהילתית- חינוך חברתי קהילתי מינהל חברה ונוער - חינוך לקריירה	שעות חינוך
30 שעות בשנת לימודים אחת - שעה שבועית לכיתה. חובה על פי חוזר מנכ"ל	חינוך תעבורתי	חינוך תעבורתי

הנחיית להקצאת שעות חינוך וחינוך תעבורתי [לפיתוח מב"ר](#) (עמוד 13 סעיף 4), [ולכיתות אתגר](#) (עמוד 14 סעיף 4)

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

1. מגמות טכנולוגיות הנדסיות ומגמות יישומיות

"מודל המגמות הטכנולוגיות הנדסיות והמגמות היישומיות" המשולב בבתי הספר הוא מודל ייחודי למדינת ישראל. לימודים במגמות השונות מאפשרים ללומדים ללמוד עד 15 יח"ל במגמות אלה. המודל כולל 3 קומות:

- קומת המדעים (כימיה/ביולוגיה/פיזיקה/מוט"ל בנתיב הטכנולוגי 1-5 יח"ל)
- קומת המקצוע המוביל של המגמה (תשתיות/יסודות/קדם 5 יח"ל)
- קומת ההתמחות (למידה סביב פרויקט 3-5 יח"ל)

המגמות משתנות ומתעדכנות באופן שוטף בהתאם לשינויים באקדמיה ובעולם העבודה. כדי לפתח **חוזר מנכ"ל** מגמות חדשות ורלוונטיות מתווספים מודלים העונים על הצרכים הטכנולוגיים העדכניים. החל משנת תשפ"ז בכיתה י' במקצוע המוביל במגמות הבאות: חילוף והצלה, הנדסה יישומית, הנדסת חשמל, תקשוב והנדסת מכונות יילמדו במתכונת של 3 יח"ל ו-2 יח"ל. יש להתעדכן בחוזרי המפמ"ר תשפ"ז של מגמות אלו.

2. מקצועות פנימיים

להלן תחומים שהם חלק מחובת הזכאות ויש לשבצם כחלק מהפריסה התלת-שנתית:

- **לימודי מבוא למדעים** - מרכיב בסיסי התורם לפיתוח השכלה, אוריינות מדעית ומיומנויות חשיבה מדעית של בוגר מערכת החינוך. במסגרת לימודי מבוא למדעים תילמד יחידת חובה בנושא שינוי האקלים ואוריינות מדעית. מומלץ ללמוד מבוא למדעים בכיתה י'.
- **לימודי ההשכלה הכללית** חושפים את הלומד לתחומי החברה והרוח, התרבות והמורשת, המדעים והטכנולוגיה, השפות והאומנויות (כמפורט בטבלת הזכאות שבסעיף א'). [בית הספר יבחר את הנושאים שיילמדו במסגרת זו.](#)
- **חינוך למעורבות חברתית ולאזרחות פעילה** - תחום זה משמעותי בחיי התלמיד ומשמש יסוד ערכי והתנהגותי משותף לכל בוגרי מערכת החינוך. עיקרון מרכזי בתוכנית הוא שילוב של למידה עיונית, ערכית ורגשית בתחום הדעת או בשעת החינוך המשולבת עם התנסות מעשית. היישום של הנלמד בכיתה מתבטא בתרומה לקהילה ולחברה ומלווה בשיח רפלקטיבי המעבד את ההתנסות ותורם לגיבוש תובנות ולהעמקת הלמידה העיונית.

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

3. תוכנית החינוך התעבורתי

תוכנית חובה בעלת חשיבות חינוכית ובריאותית מהמעלה הראשונה. אחריות מנהל/ת בית הספר לוודא כי מלוא היקף השעות נקבע בלוח השעות הבית-ספרי כתנאי לקיום התוכנית באיכות הראויה. הקצאה ברורה בלוח השעות משדרת מחויבות מוסדית לערך החיים, מאפשרת רצף פדגוגי, השתתפות מלאה של התלמידים והיערכות מיטבית לבחינת התאוריה הבית-ספרית. שילוב התוכנית כחלק אינטגרלי מארגון הלמידה מבטיח עמידה בדרישות משרד החינוך, מחזק את תרבות האחריות והבריאות בבית הספר ומטפח בקרב התלמידים מודעות והתנהגות אחראית ובטוחה.

4. בבתי ספר ארבע שנתיים (ט'-י"ב)

חשוב להקצות כשליש מסך כל השעות המוגדרות בחטיבת הביניים על מנת לוודא שכל תלמיד לומד את תחומי הדעת הנדרשים ([ראה פירוט בטבלאות לחלוקת השעות](#) על פי מגזרים).

חינוך פיננסי כיתה ט'

- ברשויות שבהן בתי הספר התיכוניים הם ארבע-שנתיים (ט'-י"ב), חשוב לייצר שיח בין שלבי החינוך כדי לקיים רצף פדגוגי לימודי מיטבי.
- במרכזי נוער/במרכזי חינוך טכנולוגי (מח"ט) ובכפרי נוער הקולטים תלמידים מכל רחבי הארץ, מומלץ להקדיש את החודשיים-שלושה הראשונים של השנה לצמצום פערים לימודיים בדגש על מקצועות היסוד, ובנוסף לתת מקום להיבטים רגשיים-חברתיים.

5. מצטייני משרד החינוך - הקריטריונים עודכנו ויחולו על התלמידים המתחילים כיתה י' בתשפ"ז

-תלמידים יקבלו תעודת הצטיינות ממשרד החינוך אם יעמדו בכל הדרישות המצטברות האלה:

- עמדו בהצלחה ו/או בהצטיינות בתוכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית-קהילתית
 - למדו ונבחנו באנגלית ברמה של 5 יח"ל
 - למדו ונבחנו במתמטיקה ברמה של 5 יח"ל
 - ממוצע ציוניהם בתעודת הבגרות הוא 90 ומעלה
- החרגה: תלמידי המח"ט - למדו ונבחנו במתמטיקה 4 יח"ל לפחות

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

דגשים בארגון הלמידה לאוכלוסיות מיוחדות

להלן דגשים בארגון הלמידה לאוכלוסיות מיוחדות בחינוך העל יסודי כחלק מהיערכות בתי הספר למתן מענים מותאמים למגוון האוכלוסיות:

1. דגשים לחינוך המיוחד

העקרונות, הקווים המנחים והדגשים לחלוקת השעות משמשים נקודת מוצא לארגון הלמידה בשכבת הגיל המקבילה בחינוך המיוחד תוך התאמה לסוג המסגרת החינוכית ולמאפייני התלמידים. ארגון הלמידה צריך להיעשות ככל הניתן באופן תואם לשכבת הגיל, תוך הקפדה על השעות המומלצות לתחומי הדעת השונים והפעלת שיקול דעת בהתאם לגמישות הקיימת.

תכנון לימודים - בתחילת שנת הלימודים תיבנה לכל תלמיד תוכנית לימודים אישית בשיתוף ההורים והצוות הרב מקצועי. התוכנית תציג את תיאור התפקוד בראייה הוליסטית הכוללת מטרות ויעדים לימודיים, פרק הזמן להשגתם, האמצעים הדרושים ואמות מידה לבדיקת השגתם. בסיום שנת הלימודים יש לקיים הערכה מסכמת. בכיתות חינוך מיוחד, במסגרות החינוך המיוחד והחינוך הרגיל, תיבנה תוכנית הלימודים הכיתתית (תל"כ) אשר משקפת נושאי לימוד ויעדים משותפים לכלל התלמידים, בד בבד עם מענה לצרכים של קבוצה או פרט בכיתה. בבתי ספר לחינוך מיוחד תיבנה תוכנית לימודים בית ספרית (תלב"ס). התכנון יתייחס לטווח הגילים המצוי בבית הספר ולמאפיינים ייחודיים לגילים אלו, תוך ראיית רצף רמות התפקוד של התלמידים בתחומים השונים.

בחירה וארגון תוכני הלימוד - תוכניות הלימודים של החינוך הרגיל מהוות את הבסיס למבנה תחום הדעת ומטרותיו גם בחינוך המיוחד, וכמתווה לתהליך התכנון בכל רמות התפקוד תוך התאמות והנגשות נדרשות. יש להקצות זמן לתוכניות "איכות חיים", בהתבסס על תוכנית [הכ"חות שבדרך](#) (כישורי חיים בחינוך הרגיל) ותוכניות [איכות חיים הכנה לחיים](#) הייחודיות לחינוך המיוחד ובכללן - "מתאים במיוחד", תוכנית "ל"ב 21" ותוכנית "מעבר".

בחינוך המיוחד יש לסדר את מערכת השעות על פי [חוזר הפעלת מסגרות](#).

להרחבה: [דגשים בחינוך המיוחד לארגון הלמידה בחינוך העל יסודי](#).

2. טיפוח **מחוננים ומצטיינים** נעשה במגוון דרכים בתוך בתי הספר ומחוצה להם, במרכזי למידה ובאקדמיה. על בית הספר לסייע לתלמיד להשתלב ולהתמיד בתוכניות ייעודיות אלה המספקות מענה לצרכיו כתלמיד הנמנה על החמישון העליון של אוכלוסיית התלמידים.

[להרחבה: מסגרות ותוכניות לתלמידים מחוננים ומצטיינים](#).

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

3. בכיתות מב"ר ואתגר יש לחלק את השעות כפי שפורסם בחוברות מב"ר (עמוד 12 מב"ר ועמוד 13 אתגר).

4. במח"טים יש לעקוב אחר ההנחיות המופיעות בחוברת מח"טים.

5. דגשים לתלמידים עולים.

שגרת למידה בחירום

המעברים התכופים בין שגרה לחירום בשנים האחרונות מדגישים את חשיבותה של הכשירות הדיגיטלית בקרב תלמידים וצוותי הוראה. מציאות זו מחייבת היערכות לתרחישים של מעבר מלא ללמידה מרחוק תוך הבטחה של רציפות פדגוגית איכותית ויעילה. שילוב מתוכנן של למידה מרחוק ולמידה מקוונת כחלק בלתי נפרד מתרבות הלמידה הבית ספרית בשגרה יאפשר שמירה על רציפות זו גם בעיתות משתנות. פיתוח לומד עצמאי הוא נדבך מרכזי בתהליך, וכולל הקניית מיומנויות של ניהול זמן, משמעת עצמית, הנעה פנימית ומיומנויות חקר. לצד זאת, מושם דגש על אוריינות דיגיטלית, לרבות שליטה בסביבות ענן, הערכת מידע ושימוש מושכל בכלים טכנולוגיים.

בהתאם לעקרונות תוכנית תהוד"ה (תוכנית להוראה דיגיטלית היברידית) של משרד החינוך שמטרתה להבטיח רציפות תפקודית ופדגוגית בשגרה ובמצבי חירום, תתקיים הוראה המשלבת למידה פנים-אל-פנים עם למידה במרחבים דיגיטליים.

במסגרת זו חשוב לשלב לאורך שנת הלימודים שימוש שוטף בבית הספר הווירטואלי, ובכלל זה כניסה רציפה למרחב הכיתתי ושיוך משימות א-סינכרוניות לתלמידים. התלמידים משתמשים בהזדהות האחידה ומכירים את סביבת הלמידה הדיגיטלית. לרשות המורים והתלמידים עומדים יחידות הוראה, קורסים דיגיטליים וכלים ללמידה פעילה שנרכשו במסגרת מכרז התוכן. התנסות רציפה במהלך השנה מחזקת את האוריינות הדיגיטלית של המורים והתלמידים ומאפשרת מעבר רציף ויעיל משגרה לחירום.

הלמידה תתבצע בסביבה מקוונת דיגיטלית, ותדווח במערכת התל"פ כיחידת הוראה מקוונת. החל משנת הלימודים תשפ"ז יתנסו תלמידי החטיבה העליונה בלמידה דיגיטלית בהיקף של שיעורים שבועיים, ובסך הכול כ-60 שעות במהלך שנת הלימודים. (הרחבה בפרק מרחבי הלמידה) בתקופת חירום, יש לעקוב אחר הנחיות משרד החינוך בפורטל החירום בכפוף להנחיות פקע"ר.

א. מסמכים כלליים:

- דגשי ביטחון וחירום לקיום שגרת למידה פיזית בעת חירום
- ערכות לשיח רגשי חברתי-ערכי וחומרי הוראה למידה שפורסמו
- חומרים היבטים רגשיים באתר שפ"י
- לתמיכה ולסיוע ניתן לפנות למוקד הפניות 6552* או לפתוח פנייה

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

ב. אפשרויות הלמידה בחירום:

עקרונות	אופן הלמידה
1. המשך למידה פיזית כבשגרה בכפוף להנחיות פיקוד העורף 2. למידה פיזית "קווים מנחים לביצוע הנחיות ההתגוננות במוסדות חינוך במצב מיוחד בעורף" 3. למידה פיזית בסמוך למיגון תקני/מבנה בהתאם להנחיות פקע"ר 4. מודלים ללמידה פיזית בשעת חירום בחינוך המיוחד 5. דגשים ללמידה פיזית - על יסודי	למידה פיזית
1. שילוב למידה פיזית ומתכונות נוספות כמו למידה מרחוק, למידה במשמרות, למידה במרחבי חינוך ציבוריים ברשות 2. מצ"ב מסמך קווים מנחים לקיום למידה במרחבים חלופיים 3. דגשים ללמידה היברידית על יסודי	למידה היברידית
1. למידה בזמן חירום 2. בית הספר הווירטואלי - שער אחד לריכוז כל המענים הדיגיטליים במקום אחד 3. דגשים להיערכות ללמידה מרחוק בעל יסודי 4. קורסים דיגיטליים 5. למידה בחירום בחינוך המיוחד: הנחיות לטיפול מרחוק ועקרונות למידה מרחוק	למידה מרחוק - קיום למידה מקוונת בהתאם לשכבת הגיל ולתקופה בשנה
6. נפגשים גם מרחוק - פותחים מסכים - עברית ערבית 7. אקלים כיתה בטוח ותומך במרחב המקוון - עברית ערבית	
1. במצבים שבהם האוכלוסייה נדרשת לעזוב את ביתה ומתפנה לאזור אחר, יינתנו הנחיות ממוקדות 2. מומלץ לקחת את החומרים ואת חוברות הלמידה ואמצעי קצה דיגיטליים 3. יירכשו או יודפסו חומרים מותאמים, ככל שיידרש 4. יש לפעול לפי מיקוד הלמידה שיפורסם 5. ניתן להסתייע בחוברת ההפעלה "מלון אורחים" - קליטה בבית"ס 6. מרכז יחד/בית"ס יחד	מעבר למקום אחר

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

תוכניות

להלן תוכניות מוצעות ודגשים העומדים בבסיסה של כל תוכנית:

תוכניות במקצועות ליבה

1. תוכנית "ישראל ריאלית" - מיקוד בלימודי STEM

חזון התוכנית: מערכת החינוך בישראל תיכלל בעשירייה המובילה בעולם בלימודי STEM איכותיים, משולבים, רציפים, הוגנים וחדשניים, תאפשר לכל תלמיד למצות את יכולותיו ותספק את כלל צורכי התעשייה, האקדמיה ומערכות הביטחון של ישראל בהון אנושי מדעי, טכנולוגי והנדסי איכותי. זאת, כדי להבטיח את שגשוגה הכלכלי, החברתי והביטחוני של המדינה. במסגרת תוכנית החומש "ישראל ריאלית" שנקבעה בהחלטת ממשלה ושעליה הכריז שר החינוך בשנת תשפ"ו, יהיה קידום החינוך המדעי והטכנולוגי בעדיפות לאומית, כמענה למשבר הלאומי בחינוך ה-STEM. שנת תשפ"ז תמשיך להיות שנת מיקוד בחטיבות העליונות למקצועות מתמטיקה מדעים וטכנולוגיה, הנדסה וטכנולוגיה. היא תכלול קידום של תוכנית ההייטק ומסלולי עמ"ט ועמ"ט-טק וכן שינויים פדגוגיים בהטמעת בינה מלאכותית במקצועות ה-STEM ובעדכון תוכניות לימודים במתמטיקה ובמגמות המדעיות והמדעיות - טכנולוגיות תוך התאמתן לסטנדרטיים הבינלאומיים ובהלימה לתפיסת ה-STEM הלאומית מבוססת כשירויות (כשירות - תמהיל של ידע, מיומנויות, ערכים וגישות), פתיחת מגמה מדעי בינה מלאכותית, תחרויות, אולימפיאדות, האקתונים ומיזמים מיוחדים לעידוד מציאות בתחומי ה-STEM. פיתוח מקצועי נרחב למורים במקצועות המדעים, הטכנולוגיה וההנדסה, חיזוק תשתיות ועוד. להרחבה ניתן להיכנס לאתר [ישראל ריאלית](#)

2. צומחים מחדש - קידום האוריינות הלשונית בחינוך העל-יסודי – הינו יעד של משרד החינוך, המהווה בסיס לפיתוח למידה עצמאית וחשיבה ביקורתית בקרב תלמידים. היעד מתמקד ביכולת להבין טקסטים מורכבים מסוגות שונות ולפתח מיומנויות הבעה בכתב ובעל-פה הנדרשות במאה ה-21. יישומו בבתי הספר מסייע לצמצום פערים לימודיים ומעניק לתלמידים כלים חיוניים להתמודדות עם עולם עתיר מידע. הדגש מושם גם על אוריינות דיסציפלינרית – שימוש מושכל בשפה בכל תחומי הדעת, תוך שילוב כלים דיגיטליים לעיבוד מידע ולהערכה. לצורך כך עומדים לרשות צוותי ההוראה כלים פדגוגיים שונים ובהם סביבת הלמידה הדיגיטלית "קיוון העברית", "מבדקי עמי"ת ואית"י" למיפוי הידע והמיומנויות, [מאגר משימות אורייניות](#) מתוקשבות בפורטל הפיקוח, וכן כלי הבינה המלאכותית "מילי הבוטית" המסייע לתלמידים בתהליכי כתיבה והבנה ולמורים בהערכת תוצרי כתיבה.

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

3. תוכנית "שורשים"

תוכנית "שורשים" מהווה מדריך יסודי בבניית הזהות הלאומית והשייכות של תלמידי ישראל למורשתם, לעמם ולארצם. התוכנית מחברת בין עבר, הווה ועתיד ומעמיקה את הקשר הבין-דורי דרך למידה חווייתית ומשמעותית.

התוכנית כוללת ארבעה רכיבים מרכזיים:

- העמקת לימודי התנ"ך כספר הספרים של העם היהודי. יילמד כמקצוע ליבה בכל אחת משכבות הגיל.
- סל זהות ומורשת בגפ"ן המציע תוכניות העשרה והעמקה חווייתיות במסגרת הגפ"ן.
- שורשי עמ"י - הנושא השנתי העוסק בעתיד, מורשת ויזמות.

הנושא "שורשי עמ"י" מחבר בין שלושה היבטים:

- עתיד - עיצוב חזון אישי וישראלי על כל גווניו, טיפוח אחריות ותקווה לעתיד טוב יותר.
- מורשת - הכרה בשורשי הזהות האישית והחברתית בזיקה להיסטוריה, למסורת, לסיפורי משפחה ולערכים.
- יזמות – חיבור בין יזמות לבין מסורת, סולידריות, דיאלוג בין-דורי וחיים משותפים אשר נועד לשרת את ה"טוב המשותף".
- השילוב בין עבר לעתיד, בין מסורת לחדשנות, בין יוזמה לחלום, מאפשר להצמיח ולעצב חברה ערכית, מתקדמת ובעלת תחושת שליחות.

בשנה"ל תשפ"ז נעמיק את העיסוק בנושא באמצעות [יוזמות אימפקט](#).

[חומרי למידה בפורטל](#)

להלן [כלי 8 הצעדים למנהל](#) ליצירת יוזמת אימפקט.

תוכניות בהיבטים חברתיים-קהילתיים

4. **תוכנית הלימודים החברתית קהילתית** - שעת החינוך היא המסגרת הבסיסית ללמידה חברתית במכלול הפעילות החינוכית חברתית של בית הספר. [להרחבה על התכנית](#).
5. **לצפון באהבה** מוקד התנדבות לתלמידים ולנוער לשיקום הצפון במגוון פעולות חברתיות קהילתיות וחקלאות. הפעילות ההתנדבותית מחזקת את החוסן של צוותי החינוך והתלמידים ומאפשרת היכרות עם המרקם האנושי והגיאוגרפי של הצפון במלחמה - לפרטים רפרנטים מינהל ח"ן וממוני חח"ק במחוז.
6. **למידה חברתית קהילתית ערכית** - המלצות לעוגנים בארגון הלמידה:
נעודד שיח שחרית פותח יום עם מחנך הכיתה לחיזוק הקשר והחוסן הכיתתי לפי הקצאת הזמן שהמוסד החינוכי יחליט.

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

- בכיתות י' תוכנית "להיות אזרח" לקבלת תעודת הזהות וכן תוכנית "התפתחות אישית ומעורבות חברתית".
- בכיתות י"א-י"ב דגש על תחום הכנה לשירות משמעותי וכלל המשמעויות של תהליך ההכוון בממשק עם צה"ל, משרד הביטחון והרשות לשירות לאומי (לאוכלוסיות בעלות פטור).
- כמו כן, במהלך כיתה י"ב ייחשפו התלמידים למגוון מסגרות ההמשך (מכינות, ש"ש, מכינות אופק ועוד). שיעורי חינוך - לפחות 5 שעות בכל שבועת גיל בכיתות י'- י"ב. אוגדן הכנה לצה"ל.
- מכינה לחיים - מכינת י"ב במרחב הפדגוגי . .

[להרחבה על התוכניות וקישורים רלוונטיים.](#)

7. **פעילות להעמקת הזהות, ההזדהות, הזיקה וההשתייכות לעם, לארץ ולמדינה** - בבית הספר ובשדה: ליבת הטיולים, התוכנית החינוכית "דרך ארץ בדרכי הארץ", משלבת תהליך חינוכי חברתי-ערכי בכיתה ובשדה. תהליך זה יביא את התלמידים לגילוי אחריות ויחבר אותם לטבע הארץ ולמורשת הדורות. ניתן לשלב גם פעילות של"ח וידיעת הארץ.

הרחבה:

- העמקת זהות, נעלה לירושלים, פעילות להכרת הארץ ואהבת המולדת
- פעילות להעמקת זיכרון השואה בביקור במכון שואה, מסע משואה לתקומה ומסע לפולין

תוכניות בהיבטים רגשיים וחברתיים

8. **תוכנית הכ"חות שבדרך** - תוכנית ייעודית לפיתוח מיומנויות רגשיות-חברתיות וקידום חוסן ורווחה נפשית. התוכנית מאפשרת מתן ביטוי ללמידה רגשית-חברתית וקיום שיח חינוכי-רגשי כחלק מיום הלמידה, בתחומי הדעת ובהקצאת שעות ייעודיות לנושא. [להרחבה על התכנית.](#)

כמו כן, מומלץ לתת ביטוי [לאורח חיים בריא ובטוח](#) כדי להטמיע הרגלים בריאים ולפעול לשלומות קהילת המוסד החינוכי.

תוכניות לחברה הערבית בדואית:

9. **ליווי דיפרנציאלי לחטיבה העליונה בחברה הערבית – דוקאטי** - תוכנית הליווי הדיפרנציאלי בחברה הערבית והבדואית (דוקאטי) מבוססת על מודל לאפקטיביות ניהולית, פדגוגית וחינוכית. בעולם המשתנה תדיר ובתקופה של ניהול באי-ודאות נדרש שינוי בתפיסות הניהול ובהצבת עוגנים משמעותיים בזירות הפעולה הבית-ספריות. אלה יאפשרו את פיתוח בית הספר והשגת היעדים לקידום המורים והתלמידים לשילוב משמעותי בחברה הישראלית. [להרחבה על התכנית](#)

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

10. מעגלי חוסן בחברה הערבית והבדואית- התוכנית מציעה אסטרטגיה מערכתית כוללת לבניית חוסן אישי ולקידום מצוינות ערכית-חברתית כחלופה להתמודדות נקודתית עם תופעות של אלימות. התוכנית פועלת באופן מתואם בכלל מעגלי ההשפעה החינוכיים - תלמידים, צוותי חינוך, הורים והקהילה - מתוך תפיסה הרואה בחוסן ובמצוינות תהליכים מתמשכים הנבנים בסביבה ערכית אחידה ועקבית. המהלך נשען על רצף התפתחותי (גן-י"ב) המשלב פיתוח ויסות רגשי ומוגנות בגיל הרך עם טיפוח זהות, אחריות ומנהיגות בגיל ההתבגרות. החוסן נתפס כהקניית משאבי התמודדות ורווחה נפשית והמצוינות החברתית - כעיצוב בוגר בעל שדרה ערכית הדוחה נורמות שליליות.

תוכנית לחברה הדרוזית

11. תוכנית "חינוך לקריירה לחברה הדרוזית והצ'רקסית" - "חינוך לקריירה" היא תוכנית להטמעת תפיסה חינוכית מותאמת ה מ 21. התוכנית מטמיעה תפיסת חינוך לקריירה מוטת עתיד, ומקנה ערכים מיומנויות וידע חיוניים לעיצוב דמות הבוגר בחברה הדרוזית והצ'רקסית. היא פועלת בצורה רציפה מגיל הרך ועד התיכון, ומשלבת פדגוגיה חדשנית המותאמת לכל שכבת גיל, בנוסף, התוכנית מקדמת חינוך פיננסי ותהליכים בית ספרים מתמשכים להטמעת התפיסה. היא מבוססת על גישה הוליסטית, המכוונת למתן כלים מעשיים ותיאורטיים, תוך שמירה על ערכי התרבות והזהות, ועוסקת ב חמישה צירים עיקריים: ערכים, יזמות וחדשנות, אוריינטציה לעתיד, מעורבות הורים, הכנה לשירות משמעותי.

בכדי ליישם את התוכנית יש:

- בכל בית ספר ימונה מוביל לתוכנית, שיתבקש להשתתף במסגרות ההכשרה הייעודיות.
- שימוש בערכות התוכן להטמעת התפיסה במסגרת שעת חינוך או כל שעה אחרת לבחירת בית הספר.

להרחבה על התכנית וקישורים רלוונטיים: [אוגדן התוכנית](#) [חוברת חינוך לקריירה](#)

דגשים, נהלים וכלים המסייעים למנהלי בתי הספר

תוכנית העבודה הבית ספרית תוצג בפני מפקח בית הספר ונציגי הרשות/הרשת בוועדה המלווה - הוועדה היא פורום מייעץ, מלווה ותומך בהנהלת בית הספר בגיבוש וביישום מדיניות זו. הוועדה המלווה מאשרת את תוכנית העבודה הבית ספרית.

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

להלן כלים תומכים:

- [נוהל הכרה בציונים בית ספריים](#) עבור בתי הספר המבקשים הכרה.
- היערכות בית ספרית לבחינת זכאות להתאמות בדרכי היבחנות בבחינות הבגרות על רקע לקויות למידה והפרעת קשב - בחינת זכאות להתאמות בדרכי היבחנות בבחינות הבגרות נעשות במסגרת ועדת התאמות מחוזית או לפי נהלי התוכנית מ"לקויות ללמידה". בהתאם לשינויים במועדי ההיבחנות יש להיערך כבר בכיתה י' במועדים המתאימים בוועדות בית ספריות, בהגשת בקשות לוועדות התאמה מחוזיות או בחינת זכאות להתאמות במסגרת התוכנית "מלקויות ללמידה" ובהתאם לחוזר שיפורסם באתר אגף לקויות למידה והפרעת קשב, שפ"י.
- [אוגדן לרכזים הפדגוגיים](#). [תלקיט לרכז מיומנויות](#) בית ספרי

מפת המשאבים

בפרק זה יוצגו שני משאבים העומדים לרשות המנהלים לצורך קיום גמישות ניהולית ופדגוגית- הגפן ופיתוח מקצועי:

א. גפ"ן

החל משנת הלימודים התשפ"ג, באמצעות מהלך הגפ"ן, הורחבה באופן משמעותי מפת המשאבים הבית ספרית והגמישות הניהולית והפדגוגית. משאבים משמעותיים הועברו לשימוש מנהלי בתי הספר ומתווספים למשאבים הקיימים. גמישות זו נועדה להגביר את האפקטיביות של בתי הספר, להצמיח ולטייב תהליכים פדגוגיים-ארגוניים ולהתאים באופן מיטבי את המענים לצרכים הבית ספריים.

קיימת אפשרות להמרת שכר לימוד (שכל"מ) לתקציב שקלי גמיש **בהתאם לרמת הליווי והפיקוח שנקבעה לבית הספר** לצורך מתן מענים פדגוגיים ורגשיים, מענים לאוכלוסיות במיקוד ולצרכים הנוספים של המוסד בהתאם להנחיות המנהל הפדגוגי. גמישות זו תינתן לכלל בית ספר בהתאם לרמת הליווי והפיקוח. ([מדריך](#)

[גפ"ן תשפ"ו](#))

מנהלי בתי הספר יכולים לבחור את התוכניות, המענים והפעילויות המותאמות לצורכי בית הספר מתוך העושר הקיים במערכת גפ"ן.

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

תוכנית פל"ג (פדגוגיה לניהול גמיש) - מיועדת לבתי ספר לחינוך מיוחד בהסדר הרשמי והמוכר שאינו רשמי. מטרתה לאפשר הרחבת סמכויות וחופש פעולה למנהלי בתי הספר, וגמישות בניהול המשאבים לצורך יישום תוכניות פדגוגיות בראייה מערכתית ופרטנית הכוללות מתן מענה מקצועי. התוכנית מיושמת באמצעות פלטפורמת גפ"ן.

תקציבי "תקומה" ו"תנופה" לשנת הלימודים תשפ"ז:

בעקבות אירועי ה-7.10.23 הוגדרו שלוש מטרות מרכזיות:

- רציפות תפקודית של תלמידים מבחינה רגשית, חברתית ולימודית מגיל לידה ועד י"ב בהתאם ליכולתם וכישוריהם;
- ביסוס מנהיגות חינוכית וצוותי חינוך בעלי חוסן ומסוגלות להשבת התלמידים לשגרה;
- חדשנות, יזמות וחינוך טכנולוגי לטובת הפיכת האזור למוקד מצוינות חינוכית.

לצורך מימוש וקידום מטרות אלה הוגדרו שני סלי תקצוב "תקומה" ו"תנופה" הנותנים מענה תוספתי שנועד לשיקום ולחיזוק מערכות החינוך באזורי העימות בדרום ובצפון למשך חמש שנים, במתווה מדורג של תקציב שנתי פוחת פר-תלמיד.

סל "תקומה" מיועד לתלמידים ביישובי עוטף עזה (טווח 0–7 ק"מ). הוא מחייב הקצאת מינימום בתקציב הרשויות והמוסדות בהיקף של 30% למענים רגשיים, טיפוליים וחוסן.

סל "תנופה" מיועד לתלמידי קו העימות בצפון (טווח 0–9 ק"מ). הוא מחייב הקצאת מינימום בתקציב המוסדות ללימודי STEM בהיקף של 15%, למענים רגשיים בהיקף של 15% ולמצוינות בהיקף של 5%. ובתקציב הרשויות ללימודי STEM בהיקף של 5%.

ניהול התקציב, המחולק לסל מוסדי ורשותי, מתבצע באופן מלא דרך מערכת הגפ"ן.

להרחבה בנושא ניתן להיכנס [לפורטל תקומה](#), [לפורטל תנופה](#)

בחברה הערבית - [ליווי דיפרנציאלי-דוקאטי](#) במסגרת תוכנית החומש 550. חטיבות עליונות בחברה הערבית מתוקצבות באופן דיפרנציאלי לצמצום פערים בגישה הוליסטית. מנהל בית הספר יבנה באופן מושכל ויעיל תוכנית עבודה תוך התייחסות לאיגום המשאבים. מערכת הגפ"ן משמשת כפלטפורמה לרכישה ולדיווח אך התקציב מועבר דרך מערכת המת"ם.

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

מפת המשאבים הבית ספרית המתוארת להלן מפרטת את המשאבים העומדים לרשות מנהלי בתי הספר.

2. פיתוח מקצועי

תהליכי למידה הם גורם מרכזי להובלת שיפור וקידום תהליכי הוראה ומומחיות עובדי ההוראה. עובד ההוראה נדרש ללמוד במהלך כל חייו המקצועיים כדי להשיג את המומחיות הנדרשת לעבודתו.

מנהל בית הספר ימפה את הכוחות, היעדים והמשימות של בית ספרו. בהתאם לכך, תגובש תוכנית הלמידה המקצועית. יש לייצר שגרות וסדירויות ללמידה וכן מעקב שוטף כדי לבחון את האפקטיביות בהלימה לדגשים הייחודיים של בית הספר.

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה

שנת הלימודים תשפ"ז

עקרונות הפיתוח המקצועי:

- תכנון למידה מקצועית ארוכת טווח בהלימה ליעדי בית הספר;
- מגוון מסגרות להתפתחות מקצועית בית-ספרית וחץ בית-ספרית;
- גמישות ובחירה אישית;
- התאמה לצרכים משתנים;
- למידה המשלבת יישום, התנסות ושיח עמיתים.

צוות מרכז הפסג"ה עומד לרשותך לתכנון, לביצוע ולמעקב אחר תהליך הלמידה של הצוות החינוכי כמו כן בבניית תהליכי למידה חוץ בית ספרים בהתאם לצורכי הצוות. חשוב לציין שבתי ספר במסגרת תוכנית "הליווי הדיפרנציאלי-דוקאטי" בחברה הערבית, מקבלים קורסים לפיתוח מקצועי בהתאם לצורכי התוכנית ובית הספר.

דגשי הפיתוח המקצועי לשנת תשפ"ז בהלימה ליעדי משרד החינוך:

1. הרחבת הלמידה החדשנית, האישית והדיגיטלית; פיתוח ידע ומיומנויות בהוראה ובלמידה מרחוק והכרת כלים וטכנולוגיות חדשניות.
3. העמקת הידע וההיכרות בתחום הבינה המלאכותית כולל היבטים טכנולוגיים, פדגוגיים, חברתיים ואתיים; והמשך שילוב כלי בינה מלאכותית בדרכי הוראה ולמידה. פיתוח מקצועי בתחומי הדעת השונים, תוך מתן דגש לאוריינות שפתית בקרב כל הרצף הגילי.
4. חיזוק הזהות האישית, החברתית, הרגשית והמקצועית של הצוותים החינוכיים.
5. חיזוק תחושת השייכות, המשמעות והערך העצמי בקרב הצוות החינוכי כחלק מתרבות ארגונית תומכת ולומדת.
6. חיזוק מסוגלות הצוות החינוכי להוביל תהליכים לחיזוק החוסן, פיתוח מיומנויות רגשיות חברתיות, פיתוח מיומנויות איתור וזיהוי תלמידים במצבי קושי מצוקה וסיכון ולקידום צמיחה מתוך משבר.

בברכת שנת לימודים בטוחה ובריאה,

שנה של צמיחה ועשייה חינוכית פורייה.

דסי בארי

מנהלת אגף א' חינוך על יסודי